

MAGÁNCSŐD 2.

Az Infojegyzet a természetes személyek adósságrendezéséről szóló [2015. évi CV. törvény](#) kapcsán ad átfogó képet a magáncsőd jogintézményéről, valamint összefoglalja a törvénnyel kapcsolatos reakciókat.

A hatályos törvény

Az Országgyűlés 2015. június 30-án fogadta el a természetes személyek adósságrendezéséről szóló [2015. évi CV. törvényt](#) (a köznyelvben: „magáncsőd” vagy „családi csődvédelem”, továbbiakban: Are. tv.). A hatálybalépés napja 2015. szeptember 1. volt.

2015 novemberében módosították először a törvényt ([2015. évi CLXVI. törvény](#), majd [2015. évi CLXXXVI. törvény](#)). A legutóbbi módosítás a 2016. évi XVI. törvény volt, amely az adósságrendezési eljárások kezdeményezésére a póthatáridőt 2016. szeptember 30-áig meghosszabbította.

Fogalom-meghatározás

A hazai és a külföldi szabályozási példák alapján a magáncsőd:

- a természetes személy fizetéseképtelenségekor, vagy az azzal fenyegető helyzet esetén beállt eljárás;
- melynek során az adós gyakran külső segítő (csődgondnok, vagyonfelügyelő) segítségével rendezi a hitelezőivel szemben fennálló tartozásait;
- az adós általában fizetési haladékot kap;
- az eljárás során reorganizációra kerül sor.

1. ábra: A magáncsödről

Forrás: Infoszolg

- A magáncsőd olyan adósságrendezési eljárás, amely egyaránt javíthatja az adós jövőbeli helyzetét és a hitelezők követelésének megtérülési esélyeit.
- Az adósságrendezési eljárást belföldi természetes személy (adós, adóstárs) kezdeményezheti.
- Az adósságrendezési bírósági kereteken belül és bíróságon kívüli is történhet.
- A bírósági adósságrendezési eljárás alatt az adós gazdálkodását családi vagyonfelügyelő ellenőrzi.
- A Családi Csődvédelmi Szolgálat az Igazságügyi Hivatalban és a kormányhivatalokban, a családi csődvédelemmel kapcsolatos feladatokat ellátó szervezeti egység.
- Az adósságrendezési nyilvántartás (ARE) az adósságrendezési eljárások hatálya alatt állók adatairól vezetett közhiteles országos központi nyilvántartás. A nyilvántartást a Családi Csődvédelmi Szolgálat vezeti.
- A törvény hatálybalépése (2015. szeptember 1.) és 2016. augusztus 2. között 450 magáncsőd-kérelmet regisztráltak.

ELŐZMÉNYEK

A természetes személyek fizetésektelen helyzetét rendező eljárás elődje már létezett a II. világháború előtti magyar joggyakorlatban, elsősorban mezőgazdasági és kereskedelmi hitelek vonatkozásában került sor az alkalmazására. A 19. században a magáncsőd volt a fizetésektelenség alapesete, a korabeli jogszabályokban a „*vagyonbukottak*” kifejezést használták. A korszak legjelentősebb törvénye az [1840. évi XXII. tc.](#), a csődületről (Concurs) volt. Az államszocializmus időszakában a csőd szó használatát kerülték, az állami vállalatok rendszerében értelmezhetetlen jelenség volt. Az [1991. évi XLIX. törvény](#) vezette be és határozta el a fizetésektelenség és a csődeljárás fogalmakat.

Az elmúlt években többször felmerült a magáncsőd

bevezetésének szükségessége, mivel egyre nagyobb problémává lett a fizetésektelenné vált magánszemélyek, a nehéz anyagi helyzetbe került családok számának növekedése. A csődhelyzetbe került személyek vagyona általában végrehajtás alá került, így a teljesítés és az esetleges reorganizáció lehetősége teljesen elveszett, miközben az érintettek gyakran a szürke/fekete-gazdaságba kényszerültek, illetve a szociális ellátórendszerben jelentek meg.

KÜLFÖLDI JOGGYAKORLAT

Az európai országok törvényei az 1980-90-es években születtek meg, a 2000-es évek elején került sor a nagyobb módosításokra. Alapvetően két szabályozási modell figyelhető meg:

- A jogalkotó a nem természetes személyekre vonatkozó csődeljárási szabályokat kiterjeszti a természetes személyekre

is az általános csődtörvényen belül (ld. [Ausztria](#), [Németország](#)), vagy a fogyasztóvédelmi törvényen belül (ld. [Franciaország](#)).

- A természetes személyekre vonatkozó csődeljárás teljesen önálló jogszabály ([Írország](#), Magyarország).

Valamennyi modell célja az adós számára az újrakezdés lehetőségnek megteremtése. Az amerikai mintából átvett „kiérdemelt/megszerzett újrakezdés” (earned fresh start) lényege, hogy az állam által nyújtott segítséget több év jóhiszeműségre alapozott adósi magatartással lehet kiérdemelni, illetve hogy ha az adós eleget tett a társadalmi elvárásoknak, akkor biztosítani kell számára az újrakezdés lehetőségét.

Az EU Tanácsa 1346/2000/EK rendeletét felváltotta az Európai Parlament és a Tanács (EU) [2015/848 rendlete](#) (2015.

május 20.) a fizetésektelenségi eljárásról, amelyet az összes fizetésektelenségi eljárásra alkalmazni kell (ld. 9. szakasz). Az EU célja az ún. „forum shopping” kiküszöbölése, melynek során a felek a vagyontukat vagy a bírósági eljárást áthelyezik egyik tagállamból a másikba.

HATÁLYOS SZABÁLYOZÁS

Az Are. tv. célja, hogy a fizetési nehézségekkel küzdő természetes személyek adóssága – megfelelően szabályozott keretek között – rendezésre kerüljön úgy, hogy az adós fizetőképessége helyreálljon, mindennapi megélhetése biztosítva legyen, miközben a hitelezők méltányos érdekei kevésbé sérülnek. A felek közötti együttműködés során létrejön egy – a fizetési fegyelmet megkövetelő – adósságtörlesztési terv.

„Mindemmellett a magáncsőd eljárás a jelenlegi formájában vélhetően csak az adósok korlátozott részét lesz képes kezelni, így megítélésünk szerint a jelenlegi piaci és szabályozási feltételek mellett a nemteljesítő adósok fizetőképességének helyreállítása jelentős mértékben elhúzódhat. Ezen piaci és szabályozói „kudarcc” megítélésünk szerint markánsabb szabályozói beavatkozást igényel.”

(MNB, 2016. március 10.)

A törvény célul tűzi ki az **adós és a hitelező közötti kölcsönös együttműködést**, a hitelező méltányos érdekeinek szem előtt tartását, az adós törlesztési képességének erősítését, a lakhatás és a létfenntartás igényeihez igazodó egyességet. A vonatkozó szabályokat tiszteletben tartó, jóhiszeműen eljáró adósok számára – a tartozásaik elvárt mértékű teljesítését követően – a még fennmaradó adósságok megfizetése alól a törvény végleges mentesítést ad.

Az adós (adóstars) köteles együttműködni a hitelezőkkel és a **Családi Csődvédelmi Szolgálat**tal, illetve a **családi vagyonfelügyelővel**. A bírósági adósságrendezési eljárás alatt az adós gazdálkodása a családi vagyonfelügyelő felügyelete, ellenőrzése alatt áll. Az adósságrendezési eljárás bírósági kereteken belül (mint új nemperes eljárás) és azon kívül is történhet.

SZAKMAI ÁLLÁSPONTOK

- A **Magyar Bankszövetség** szerint az adminisztrációs terheket egytizedére kellene csökkenteni; az igénybevevőkre túl sok adminisztratív teher hárul; a formanyomtatvány kitöltése bonyolult. A hatálybalépés után 25 ezer, hosszú távon 45 ezer eljárással lehet számolni (**Becsei András** – MTI, 2015. október 22.).
- A **Magyar Bankszövetség** képviselője szerint túl rövid volt a törvényre való felkészülésre fordítható idő; bizonyos részlet-szabályok hiányoznak; bonyolult a nyomtatványrendszer; az igénybevevők csak a szélsőségesen kilátástalan helyzetben levő adósok lehetnek; az MNB októberi várakozásai túlzóak (**Auer Katalin** – [Jogi Fórum, 2015. december 14.](#)).
- A **Habitat for Humanity éves jelentése a lakhatási szegénységről (2015)** megállapítja, hogy a magyar szabályozás a legszigorúbbak – azaz az adósok számára legkedvezőtlenebbek – közé tartozik. A jogintézmény sokkal kevésbé az adósok, mint az alacsony megtérülést biztosító végrehajtással elégedetlen hitelezők szempontjából vonzó.
- Míg a fejlettebb országokban az eljárások megindítását az egyéni élethelyzetek változása (krízishelyzetek beállta) váltja ki, addig hazánkban a devizaalapon történt eladósodás a fő ok (**Báger 2015.**).
- A **Jobbik** a magáncsőd szabályainak enyhítését tartja kívánatosnak, valamint az ún. „elsétálási jog” bevezetését és ingyenes családsegítők alkalmazását (MTI, 2016. január 12.).
- Az **MNB** adatai szerint a nem teljesítő hitelek állománya mintegy 1 300 milliárd forintra rúg, ami a GDP hozzávetőleg 4 százaléka; közel 130 ezer adós helyzete rendezetlen, de számításaik szerint ezen adósok felénél visszaállítható a fizetőképesség. Az adósok 24 százaléka azért nem törleszt, mert nincs a törlesztésre felhasználható jövedelme. A problémára a magáncsőd is megoldást jelenthet (**Virág Barnabás** – MTI, 2016. március 11.).
- Az **MSZP** szerint a családok lakhatási problémáira nem hozott megoldást a családi csődvédelem sem (MTI, 2016. március 12.).
- A **Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2016. április 29-én megjelent éves jelentésében** elismerte a jogintézmény bevezetésének szükségességét.
- **Rétvári Bence** (KDNP alelnök) szerint a bankok hátráltatják a magáncsőd működését (Magyar Idők, 2016. augusztus 5.). Erre reagálva **Kovács Levente** (Magyar Bankszövetség főtitkára) leszögezte, a magyar bankszektor elkötelezett a családi csődvédelem intézménye mellett, de szükségesnek tartják a szabályok finomítását (MTI, 2016. augusztus 5.).
- Az **LMP** érdemben változtatna a törvényen. Méltányosabb törlesztési szabályokat javasolnak, elérhetővé tennék a magáncsődöt az alacsonyabb rendszeres jövedelemmel rendelkezők számára is, valamint egyszerűsíténe az adminisztrációt (MTI, 2016. augusztus 15.).

STATISZTIKAI ADATOK

Schmuck Erzsébet (LMP) képviselő kérdésére ([K/11363](#)) **dr. Trócsányi László igazságügyi miniszter** írásbeli válaszában azt a tájékoztatást adta, hogy a **2016. augusztus 2-i adatok szerint 450 a kezdeményezett magáncsőd eljárások száma**. Ezekben az eljárásokban a 450 adóson túl még részt vesz 254 adóstárs, 134 egyéb kötelezett (kezes, zálogkötelezett, azaz olyan személy, aki ellen végrehajtás, illetve kényszerértékesítés indulhatott vagy indult az adós jelzáloghitel tartozása miatti helytállási kötelezettsége miatt). Az eljárásokban érintett még 164 olyan közeli hozzátartozó, aki az adóssal közös háztartásban, vagyonközösségben él, így az eljárásokban összesen 1002 állampolgár érintett.

A Magyar Nemzeti Bank 2015-ben, az Are. tv. hatálybalépése után vizsgálta a magáncsőd-eljárás lehetőségeit a portfólió-tisztításban az új jogintézmény keresleti oldalának vizsgálatával, és [becslést készített a magáncsőd eljárásba bevonható hiteladósok köréről](#). Ez alapján a nemteljesítő hiteladósok mintegy 11 százaléka

(a hitelügyletek 11,6 százaléka), hozzávetőleg 15 ezer adós számára lehet reális alternatíva az adósságrendezési eljárás. Ugyanakkor jelezték, hogy a felmérés időpontjában még nem volt megítélhető az eljárás várható eredményessége és népszerűsége az adósok körében.

1. táblázat: Nemzetközi statisztikai adatok

Magáncsődök száma egyes európai országokban		
	2014	2015
Ausztria	8 414	8 829
Egyesült Királyság	99 196	79 965
Magyarország*	-	450
Németország	115 269	107 919
Szlovákia	441	580

Forrás: [Infoszolg/ksv.at](#); [gov.uk](#); [de.statista.com](#); [uj szo.com](#); [parlament.hu](#)

* A Magyarországra vonatkozó adat a 2015. szeptember 1. - 2016. augusztus 2. közötti időszakra értendő!

Források:

- [2015. évi CV. törvény](#) a természetes személyek adósságrendezéséről
- [Infojegyzet 2015/28](#): Magáncsőd
- Báger Gusztáv: A természetes személyek adósságrendezési eljárásának hazai bevezetése – [Pénzügyi Szemle, 2015.4.](#)
- Csabai Károly: Csőd a magáncsőd – [Világgazdaság, 2016. augusztus 22.](#)
- Fábán Erika: Mihez kezdhetünk a nemteljesítő hitelekkel? – [Jogi Fórum, 2015. december 14.](#)
- Turcsán Katalin: Magáncsőd jogintézményének hazai bevezetése – *Fontes Iuris*, 2015. 3-4.
- A nemteljesítő lakossági jelzáloghitel-portfólió átfogó elemzése mikroszintű adatok segítségével – [MNB-tanulmányok különszám, 2015.](#)
- Háttér tanulmány a fizetési késedelembe esett lakossági jelzáloghitel-adósok fizetőképességének tartós helyreállításáról és az adósság- rendezés ösztönzéséről MNB ajánláshoz – [MNB, 2016. március 10.](#)
- IMF Country Report No.16/107 - [April 29, 2016](#)
- Családi Csődvédelmi Szolgálat honlapja – [www.csodvedelem.gov.hu](#)

Készítette: dr. Draskovich Edina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486